

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

		мұсылмандары және Екінші дүниежүзілік соғыс	
1260.	Новикова А. Г.	«Боевая деятельность партизан-казахстанцев Освейской партизанской бригады им. М.В. Фрунзе Витебской области БССР (1942-1944 гг.)»	5398
1261.	Тұрғынбай Е. М.	Тектінің тұяғы (майдангер Әлім Алмат хақында)	5401
1262.	Тайтолеуов А. Б.	Герой Советского Союза из Семипалатинской области	5405
1263.	Шуберт А. А.	Боевой путь Кучеренко Николая Петровича: от Акмолинска до Тулы	5408

СЕКЦИЯ 9
ЖУРНАЛИСТИКА ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ҒЫЛЫМДАР
ЖУРНАЛИСТИКА И СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ

9.1- секция
ПОСТСЕКУЛЯРЛЫҚ ӘЛЕМДЕГІ ДІН: ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР,
ШЕКАРАЛАР ЖӘНЕ СЫН-ҚАТЕРЛЕР
РЕЛИГИЯ В ПОСТСЕКУЛЯРНОМ ОБЩЕСТВЕ: ВЫЗОВЫ, ГРАНИЦЫ,
НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ

1264.	Абайқызы Ақтоты	Эрих Фроммның дін психологиясы	5560
1265.	Алибек Алия Бауыржанқызы	Қазақстанның әлеуметтік желілеріндегі психологиялық және рухани емшіліктің қалыптасуы	5564
1266.	Албагачиева Луиза Багаудиновна	Неоязычество в современном обществе: формы, виды возрождения	5568
1267.	Аманжолов Ансар Жанатулы	Проявление образа иисуса христа в маркетинге и интернет-юморе (мем-культуре)	5572
1268.	Әкімбай Айымжан Құдайбергенқызы	Діни ритуалдардың қоғамдағы рөлі	5576
1269.	Бейсенбай Райхан Жарқынбекқызы	Қазақстандағы мұсылман қыздары: қоғамдық пікір және құқықтық мәртебе	5579
1270.	Бидолда Жайқал Болатбекқызы	Оңалту және дерадикализация жұмыстарының халықаралық тәжірибелеріне шолу	5583
1271.	Демесінов Асылжан Алдамбергенұлы	Сенуші адамдарға психологиялық кеңес берудің ерекшеліктері	5588
1272.	Жубанышева Ардақ Талғатқызы	Жеке тұлғаның радикалдану процесін анықтау критерийлері	5593

1273.	Жусупов Санжар Муратулы	Религиозные онлайн-проповеди и психология убеждения: основные методы воздействия	5596
1274.	Ибадуллаева Ақниет Абдуалиқызы	Қасиетті құпиялардың теологиялық психологиялық аспектілері	5599
1275.	Ізбасқан Айдана Арапбайқызы	Діни бірегейлік және жаһандану	5603
1276.	Иманханов Азамат Иманханұлы	Исследование взаимосвязи религиозности и свойств темперамента личности: на основе методики пятифакторного анализа	5607
1277.	Қаржауова Майра Бауыржанқызы	Радикалды діни ағымдардың теориялық-әдіснамалық негіздері	5612
1278.	Орынтай Ади Оразбайұлы	Аспекты деструктивных культов в компьютерной игре «Cult of the lamb»	5616
1279.	Рамазан Інжу Болатқызы	Ислам шариғатындағы тұлға концепциясы: құран негіздері мен ғылыми тұжырымдар	5620
1280.	Самен Көркем Болатқызы	Цифрлық дәуірдегі діни құндылықтардың трансформациясы	5624
1281.	Шайзада Ақерке Асхатқызы	Гендерлік зерттеулердің дінтану саласындағы рөлі: қазақ қоғамындағы руханилықтың трансформациясы	5629

9.2 - секция

ҚОҒАМ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ: ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТТАНУЛЫҚ ТАЛДАУ ОБЩЕСТВО И КУЛЬТУРА: ФИЛОСОФСКИЙ И КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

1282.	Абдиканова Дарина Куанышевна	Симулякр как продуктивная сила: Делёзовская критика платонизма	5632
1283.	Абитай Бейбарыс Рахымжанұлы	XX ғасырдағы қазақ ойшылдарының рухани жаңғыру мен еркіндікке қатысты философиялық ұстанымдары	5635
1284.	Алимхан Айбота Маратқызы Нукешова Диана Талгатқызы	Балаларға арналған философия:цифрландырылған заманда	5640
1285.	Атымтай Даяна Нурланқызы	Гётенің поэзиясындағы сопылық мотивтер: исламдық мистиканың батыс ойына ықпалы	5645

1286.	Байгулина Амина Акановна	Қазақ ғылымы: Қ.Сәтпаев пен Е.Бөкетов	5649
1287.	Бекботаев Сырлыбек Қуатбекұлы	«Қара жер»: таңба мен қазба жад	5653
1288.	Жақсылық Ботағоз Жарылқасынқызы	Мұзарап Жүсіпұлының күйшілік өнері және қазақ мәдениетіндегі орны	5658
1289.	Жанатқызы Ұлпан	Стоицизмнің қазіргі заманғы адамға пайдасы бар ма?!	5561
1290.	Жаркенов Ұлан Берікұлы	Қазақ философиясындағы мақал-мәтелдің орны	5664
1291.	Жолдасбаева Ақнұр Райымдекқызы	Конфуцийшілдіктегі адам, қоғам және табиғат арасындағы қарым-қатынастарды үйлестіру мәселесі туралы	5667
1292.	Зулхарова Асел	Өнер философиясындағы рухани ізденістер	5670
1293.	Калиева Айя Айбекқызы	«Страх» в философии Сёрена Кьеркегора	5673
1294.	Каменов Бекзат Расулович	Қазақ дүниетанымына тәңіріліктен енген түсініктер	5677
1295.	Капаева Аида	Қазақстандағы театр өнері дамуының кейбір тенденциялары	5681
1296.	Капсеметова Назира Канатовна	Қазақ философиясындағы адам және рухани құндылықтар	5684
1297.	Керімбай Әлихан Санжарұлы	Қоғам және философия: философиялық идеялардың қоғам дамуына ықпалы	5687
1298.	Кунтупова Аяулым Маратқызы	Қоғам және мәдениет: қазіргі қоғамның жастардың рухани құндылығымен байланысты кейбір мәселелеріне философиялық және мәдени талдау	5690
1299.	Қали Тоғжан Қахарманқызы	Эстраданың бұқаралық мәдениеттің феномені ретінде қоғамға әсері	5694
1300.	Қанапина Арайлым Жанғалықызы	Мәшһүр Жүсіп Көпейұлының рухани мұрасы	5697
1301.	Құрас Бақытгүл Қанатқызы	Сұлулық ұғымының тарихи эволюциясы	5699
1302.	Рахимғалиева Айзат Ерболатқызы	Жасанды интеллект және мораль	5702
1303.	Серік Айгерім Азаматқызы	Шәкәрімнің адамның өмірлік бағдарларының мәні туралы экзистенциалды ой толғауы	5705
1304.	Тілеуғабыл Назерке Ерболатқызы	Жоғары білім саласындағы экзистенциалдық дағдарыстарды еңсерудегі философияның ықпалы	5709
1305.	Шәді Қарақат Қайратқызы	Суфизмдегі әйелдер тарихы: раба аль-адавияның мұрасы және оның ізбасарлары	5714

9.3 – секция

ЗАМАНАУИ ҚОҒАМ: ӘЛЕУМЕТТАНУЛЫҚ ТАЛДАУ СОВРЕМЕННОЕ ОБЩЕСТВО: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

1306.	Мамежан Гүлназ Асылзадақызы	Теоретико - методологические основы исследования бренда в семейном бизнесе	5718
1307.	Серікбай Дархан Шымкентбайұлы	Оңтүстік Қазақстан имиджі: тарихи, мәдени және экономикалық аспектілер	5721
1308.	Дүйсенбек Алмаз Асқарұлы Өмірзақ Ақнұр Бауыржанқызы	Әлеуметтік желілердің ойлау қабілеті мен сөйлеу тіліне әсері	5725
1309.	Орынбаева Аруна Маратовна	Диффузия западной культуры в молодежную среду	5730
1310.	Меделханқызы Ақзада	Донорлық әлеуметтік құбылысы: даму шарттары және факторлары	5734
1311.	Мазненко Валерия Максимовна	Отношение современной молодёжи к эзотерическим практикам	5736
1312.	Кукешева Алтынай Ермекбаевна	Восприятие обучающимися онлайн обучения (по результатам онлайн опроса)	5741
1313.	Кожаметова Аружан Азаматовна	Финансовая грамотность студентов Казахстана	5744
1314.	Казиханова Зура Ерлановна	Социальные ценности современной казахстанской молодежи	5748
1315.	Уразбаева Асия Аманжолқызы	Социальная проблема как поле конфликта: кейс закона о семейном насилии в РК	5752
1316.	Төребек Нұргүл Маратқызы	Әлеуметтік желілердің қазіргі қоғамдағы студент жастардың бірегейлігін қалыптастыруға әсері	5756
1317.	Раушанбекова Майра Талгатқызы	Жоғары білімді мамандардың эмиграциясы: қазақстандағы «ми ағыны» және оның әлеуметтік салдары	5760
1318.	Нұртай Гүлсайран	Қазақ тілінің цифрлық кеңістіктегі орны: әлеуметтанулық сауалнама нәтижелері	5764
1319.	Лесов Наурызбек Әспенұлы	Мектеп жасына дейінгі балаға арналған қазақстандық медиакеңістік: әлеуметтанулық зерттеу нәтижелері	5768
1320.	Көміртай Аружан Ержанқызы	Отбасын жоспарлау контекстіндегі әйелдердің әлеуметтік бірегейлігі: репродуктивті тәжірибенің әйелдің қоғамдағы рөліне ықпалы	5772

1321.	Кенжетай Шолпан Үсенқызы	Халықаралық фриланс тәжірибесі: тенденциялар және онлайн мамандықтар	5776
1322.	Галымжанова Аружан Бауржанқызы	Қазақстандағы паралимпиадалық спортты дамытудың әлеуметтік детерминанттары	5779
1323.	Карим Аулиехан Казбекулы	Религиозная идентичность и цифровая модернизация: институциональные аспекты	5782
1324.	Алиев Марат Мухтарович	Memory studies как исследовательская парадигма в изучении памяти и мнемонических конфликтов	5785
1325.	Балықбаева Ардақ Шәкірқызы	ҚР моно қалаларының демографиялық даму болжамы	5788
1326.	Өтеғали Дулат Болатұлы	Платформалық жұмыспен қамтудың әлеуметтанулық мәселелері	5792
1327.	Иманқұл Ақнұр Бексұлтанқызы	Отбасы-неке қарым-қатынастарына жаңа ұстаным: білім деңгейіндегі және отбасындағы міндеттерді бөлудегі гендерлік теңсіздік призмасында талдау	5795
1328.	Душманов Даниэль Тулегенович	Цифровые сообщества и женщины- тестировщики: гендер и идентичность	5798
1329.	Дінмұхаммед Дильназ	Репродуктивті мінез-құлық: саяси және мәдени конструкциясы	5802
1330.	Акатаев Азамат Абылович	Пространственная статистика в прогнозировании электорального поведения населения на основе данных GPS	5806

9.4 – СЕКЦИЯ

XXI ҒАСЫРДАҒЫ ЖАСТАР ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯ ҒЫЛЫМЫ МОЛОДЕЖЬ И ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ НАУКА В XXI ВЕКЕ

1331.	Адильхан Адина Нұртайқызы Алдашева Амира Маратовна	Роль скуки в личностном росте: как скуку можно перенаправить от аддикций к самоактуализации	5809
1332.	Аланбаев Алан Болатұлы Жантемирова Аяулым Еркиновна	Мультитаскинг в цифровой среде: информационная перегрузка и когнитивное истощение	5814
1333.	Болатбекқызы Төреқыз	К-поп жанкүйерлерінің психологиясы: әлемдік феноменнің жастар санасына әсері	5816
1334.	Дуйсембаева Сабина Жаслановна	Телефон қолдану уақыты мен стресс деңгейінің өзара байланысы	5819
1335.	Егимбаева Айнагуль Сериккалиевна	Исследование особенностей совладающего поведения родителей имеющих детей с особыми образовательными потребностями	5822
1336.	Ертукешова Гулия	Психологиялық әл-ауқат ұғымының мәні	5828
1337.	Жақсығұлова Зухра	Білім алушылардың аутоагрессивті	5832

	Бірлікқызы	мінез-құлқын зерттеудің теориялық - әдіснамалық негіздері	
1338.	Жоламан Диана Болатқызы Қадырыса Айшабибі Рахметқызы	Жеткіншектерде кездесетін агрессивті мінез-құлық пен қатыгездіктің психологиялық себептері	5836
1339.	Каримова Еркежан Сайлауқызы	Социально- психологическая адаптация молодежи – выпускников из детских учреждений	5840
1340.	Кунаков Ануар Серикович	Молодые мигранты: травма, разлука и психологическое здоровье	5843
1341.	Қожахметова Динара Тлеужанқызы	Тәуелділікті емдеудің 12 қадамдық оңалту бағдарламасы	5848
1342.	Қонысбай Фатима Ерболқызы	Когнитивті психология және тіл	5853
1343.	Абилбеков Акниет Нурболатович	Кванттық психология: сананың кванттық механика тұрғысынан зерттелуі	5857
1344.	Серікқызы Мөлдір Туякова Улбосын Жүсіповна	Білім беру жүйесінде сараптамалық қызметті жүзеге асыру	5861
1345.	Шакеева Алима Бериковна	Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды саласына әлеуметтік медиа ықпалы	5863
1346.	Масуадин Мөлдір	Психология мамандығында оқитын және басқа мамандықтағы студенттердің инфантильділік деңгейін зерттеу	5866
1347.	Мұқашева Ардагүл Болатбекқызы	Цифрлық дәуірдегі психологиялық сауаттылық және оның студенттердің эмоционалды тұрақтылығын дамытуға әсері	5870
1348.	Мырзақасым Айзада Есілбекқызы	Жеткіншектердегі суицидтік мінез-құлықтың алдын алу бойынша шетелдік тәжірибелерге шолу	5873
1349.	Нусупкүл Әнел Куатбекқызы	Жеткіншектердегі мазасыздықтың ерекшеліктері	5876
1350.	Нұршабек Панар Азаматқызы	«Ер Төстіктегі» архетиптік кейіпкерлер: юнгтың теориясы тұрғысынан талдау	5879
1351.	Рустамханова Тахмина Сухрабовна	Болашақ психологтардың оқу іс-әрекетіндегі үлгерімі мен эмоционалды интеллект арасындағы байланыс	5884
1352.	Сарина Амина Саидовна	Тіл және нейропсихология	5887
1353.	Шайманов Даулет Ерганатович	Связь между личностными характеристиками и приверженностью в религии ислам	5892
1354.	Секербаева Зарина Тимуровна	Психологические аспекты отношения и вовлеченности казахстанской молодежи в видеоигры	5896
1355.	Смагулова Нұрай Ануарқызы	Перфекционизмнің аутоиммунды аурулармен байланысы	5901
1356.	Тигран Ислана	«How childhood trauma affects us as	5904

		adults»	
1357.	Сулейменова Гульжазира Тажмагамбетовна Абдракышова Акерке Оралбаевна	Аутистік спектрдің бұзылыстары бар балаларды психологиялық қолдау	5908
1358.	Тасжурекова Нурсая Ерлановна	Эмоционалдық күйдің шығармашылыққа әсері	5912
1359.	Боранбаева Жансая	«Отбасы» ұғымының ғылыми әдебиеттерде зерттелуі	5914
1360.	Юсупова Гузель Сериковна	Применение медитации в психотерапевтической практике психологов и психосоматологов	5918
1361.	Керимкулова Жансая	Влияние детско-родительских отношений на расстройство пищевого поведения	5923
1362.	Сулейменова Гульжазира Тажмагамбетовна Абияким Ақбота Ақылбайқызы	Аутистік спектрдің бұзылыстары бар балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарды психологиялық сүйемелдеу	5926
1363.	Тухашев Муслим Яхьяевич	Взаимосвязь уровня самодисциплины и удовлетворённости жизнью у студентов	5930
1364.	Ахмет Бота Базарбайқызы	Жасөспірім және өмірдің мәні	5935
1365.	Жолдықараева Алтынай Қанатқызы	Отбасылық тәрбие стилінің жеткіншектердің өз-өзіне сенімді болуына ықпалы	5938

9.5-секция. Заманауи әлеуметтік саясат пен әлеуметтік жұмыс
Современная социальная политика и социальная работа

1366.	Имангалиева Жанель Сержановна	Вызовы и проблемы в работе социальных работников во время чрезвычайных ситуаций	5942
1367.	Седунова Кристина Владимировна	Социально-психологическая адаптация выпускников детских домов	5945
1368.	Михайлова Дарья Анатольевна	Образ профессии «социальная работа» в средствах массовой информации Республики Казахстан	5949
1369.	Жусупова Дильназ Дулатовна	Мотивация профессиональной деятельности и уровень притязаний будущих социальных работников	5953
1370.	Аманкельды Чингиз Аскарұлы	Профессиональная пригодность и приспособляемость к профессии «Социальная работа»	5955
1371.	Сейтжанов Сабыржан Жарылкаганович	Перспективы, риски и возможности миграции в условиях города (на примере г.Астана)	5958

1372.	Аубакирова Аягоз Каиртаевна Адилбекова Толкын Алиевна	Социальная работа и цели устойчивого развития: литературный обзор	5961
1373.	Абдрахманова Сыргагул	Права на образование детей с нарушением слуха в Казахстане	5966
1374.	Болатова Ұлжан Мырзағалиқызы	Қазақстандағы ақпараттық қауіпсіздік және медиасауаттылық; БАҚ рөлі мен әлеуметтік саясат механизмдері	5970
1375.	Семенова Юлия Евгеньевна	Роль социальных работников в профилактике суицидального риска в медиа пространстве	5973
1376.	Сейтхан Гүлзат Жаңабайқызы	Әлеуметтік жұмыскер медициналық-санитариялық алғашқы көмек ұйымындағы мультидисциплинарлы топтың негізгі қатысушысы	5976
1377.	Саңғылбаева Ботагөз Ермекқызы	Жаңа туылған нәрестелерден бас тартқан әйелдердің мотивациясы мен әлеуметтік жағдайлары: перзентханадағы кейстерді талдау	5980
1378.	Дуйсенбаева Толқын Нурдиллақызы	Әлеуметтік жұмыстың тәжірибесінде арт-терапияны қолдану мүмкіндіктері	5985
1379.	Нұранова Данагүл Жандарбекқызы	Жетім балалармен және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалармен жұмыс істеудегі кейс-менеджмент	5988
1380.	Олжабай Аружан Қалдыбекқызы	Спорт мүгедектігі бар адамдардың өмірлік сценарийін өзгерту факторы ретінде	5992
1381.	Бейбітова Ләззат Арманқызы	Әлеуметтік қызметкерлердің қазақстандағы инклюзивті туризмді дамытудағы рөлі	5996
1382.	Сегізбаева Жанерке Маханбетқызы	Девиантты-мінез құлықты жасөспірімдермен әлеуметтік жұмыс	5999
1383.	Шекербек Айжан Сәбитқызы	Ядролық сынақтардан зардап шеккендерді әлеуметтік қорғау	6002
1384.	Алибекова Жанат Асылбекқызы	Көру қабілеті бұзылған балаларға әлеуметтік қолдау көрсету	6008
1385.	Аманбай Еркежан Әлібекқызы	Әлеуметтік жетімдікті еңсерудегі қабылдаушы ата-аналар мектебінің үлесі	6011

1386.	Ибрагим Аяулым Ерболқызы	Егде жастағы адамдарға күтім жасаудың кешенді тәсілі	6014
1387.	Ерғалиева Аяулым Ғалымжанқызы	Еріктілік – әлеуметтік жұмыстың ажырамас бөлігі	6017
1388.	Қыстаубай Карима Қуанышбекқызы	Адаптация студентов первого курса к обучению в вузе	6024
1389.	Исаева Мерей Сеилбековна	Социальное предпринимательство: от бизнеса к общественной трансформации на пути к устойчивому будущему	6029

9.6-секция

ЦИФРЛЫҚ ЖУРНАЛИСТИКА ЖӘНЕ ҚОҒАММЕН БАЙЛАНЫС: ҚАЗІРГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН БІЛІМ БЕРУ АСПЕКТІЛЕРІ ЦИФРОВАЯ ЖУРНАЛИСТИКА И СВЯЗИ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ

1390.	Талапқанұлы Ераман	Спорт журналистерін даярлау: 2019–2024 жылдардағы медиа-зерттеулер және халықаралық тәжірибе	6033
1391.	Кайрат М. К.	Эволюция социальной рекламы в Казахстане: от плакатов к digital-форматам	6038
1392.	Орынбасар С.А.	Жасанды интеллект заманындағы digital - коммуникациялар	6042
1393.	Мурзағалиева А.Е.	Сегментация аудитории с помощью искусственного интеллекта	6048
1394.	Мағзұмова Ж. Н.	PR саласындағы жасанды интеллект	6053
1395.	Салимжан Д.Ж.	Кризисный digitalpr: как справиться с негативом в интернете	6057
1396.	Тұяқбай Ақнұр Айболқызы	PR-дың қазақ поэзиясының дамуына ықпалы	6062
1397.	Алиева А. Д. Рустемова М. М.	Жасанды интеллект және PR-дағы цифрлық технологиялар	6066
1398.	Дауитхан Көгершин	Әйел спортшыларына қатысты медиа репрезентациялар: гендерлік аспект	6069
1399.	Ерланова Еркежан Ерлановна	Tiktok және Instagram платформаларындағы спорттық контенттің ықпалы	6072

1400.	Иүсіп Нәрсә	Спорт журналисінің бейнесі: кәсіби дағдылар мен жаңа талаптар	6074
1401.	Кабылбекова Аяна Канатовна	Қазақ киносының имиджін қалыптастырудағы PR-дың рөлі	6076
1402.	Құдайберген Аяулым Мирханқызы	Қазақ театрын жандырудың PR стратегиялары: жаңа медиа құралдарының рөлі	6079
1403.	Құрманжан Айгер	Халықаралық спорт жарыстары және қазақтілді бақ-тың қатысуы	6081
1404.	Отынбай Аружан Абайқызы Куанышева Диамара Куанышевна	Спорттық шараларды әлемдік деңгейде ұйымдастырудағы PR-дың рөлі	6085
1405.	Халым Күзеухан	Әлеуметтік желілердегі спорт журналистикасы: артықшылықтары мен кемшіліктері	6090
1406.	Хуандаг Алемнур	Футбол матчтарының репортажы: журналистік шеберлік пен этика	6092

9.7-секция

Журналистиканың дамуы: дәстүр мен трансформация Развитие журналистики: традиции и трансформация

1407.	Тургазыева Дильназ Медетовна	Қазақстан телеарналарындағы сараптамалық бағдарламалардың жаһандық кезеңдегі даму тенденциясы	6097
1408.	Амантай Жұлдыз Ағыбайқызы	Әйел журналистердің қоғамдық-саяси қызметі: отандық және шетелдік тәжірибе	6101
1409.	Kussainova Adel	Comparison of crime programs on tv different countries	6104
1410.	Озенбаева Назым Тукибаевна	Журналистика путешествий: история возникновения и этапы становления	6107
1411.	Қабдрашев Біржан Жарқынұлы	Қарулы қақтығыс аймағындағы журналистің рөлі мен қауіпсіздігі: Ресей мен Украина жанжалы негізінде	6111
1412.	Akimbekova Dilyara	Practice – oriented approaches in teaching journalism: experience of universities in Poland and Kazakhstan	6114
1413.	Elubay Guldana	Interactive teaching methods in training future journalists: practices from Poland and Kazakhstan	6116

1414.	Ғаббас Г.Е.	Сұхбат алудың ерекшеліктері (Youtube әлеуметтік желісінің мысалы бойынша)	6120
1415.	Мулькаман Назерке	«Threads» жаңа әлеуметтік желісінде отандық және шетелдік бақ-тың белсенділігі: салыстырмалы контент-талдау	6125
1416.	Серикова К.Т.	Қазақстан мен Ресей байланысы: ақпараттық кеңістіктегі ықпалдастықты арттырудағы өзекті мәселелер	6128
1417.	Шанжархан Зейін Әмірханұлы	Интернет журналистика негіздері: трендтер, аудитория, платформалар	6133
1418.	Сәдуақас Шаттық Серікқалиқызы	Әлеуметтік медиадағы Edutainment Қазақстандағы танымдық контент жасаудың жаңа моделі	6137
1419.	Жамботырова Айнеля Ербулатовна	Цифрлық дәуірдегі жаңалық тарату: дәстүрлі телевизияның бәсекеге бейімделуі	6142
1420.	Жұмағали К.С.	«Хабар» телеарнасында ақпараттық саясатты көрсету ерекшеліктері мен проблемалары (2015–2024 жылдар бойынша)	6147
1421.	Асилбек Жансая Турсунқызы	Журналистер мен алгоритмдер: жасанды интеллектің редакциялық процестер мен аудиторияның сеніміне әсері	6149
1422.	Сұлтан Ажар	Имидж және бедел: жеке тұлғаларға арналған имидж қалыптастыру стратегиялары	6151
1423.	Бекен Алем Куатұлы	Жасанды интеллект және big data технологияларының цифрлық журналистикадағы рөлі	6154
1424.	Ахметова Дильназ	Қазіргі медиадағы трансформация	6156
1425.	Жарбосинова Акмарал Наурызбайқызы	Әлеуметтік медиаданың жаңа механизмдері, алгоритмдік сүзгілердің қоғамдық пікірге ықпалы	6159
1426.	Кенжеқара Әспет	Цифрлық медиадағы отандық pr және жарнама	6162

1427.	Алтай Іңкәр	Медиадағы манипуляция және оның қоғамға әсері	6164
1428.	Молдахметова Камила Қалдыбекқызы	Желтоқсан көтерілісінің тарихи маңызы мен саяси бағасы	6168
1429.	Бошанова Әсел Ербуланқызы	БАҚ-тағы медиа-инновациялардың дамуы	6169
1430.	Ментай Аяжан	Қазіргі журналистика: дәстүр сабақтастығы және трансформация жолдары	6173
1431.	Берік Д.Б.	Қазіргі тележурналистикадағы қазақ тілінің тілдік нормалары: жаңалықтарда қолданылу мәселелері	6176
1432.	Кеңшілікова Еркеназ Ғабитқызы	Журналистиканың дамуы: дәстүр мен трансформация	6181
1433.	Дәлкенқызы Перизат	Цифрлық трансформация және дәстүрлі БАҚ: қазақстандық медианың жаңа бағыты	6182
1434.	Манафья Шұғыла Бақытқызы	Салааралық журналистиканың даму үрдістері мен трансформациясы	6185
1435.	Байұзақ Ұлданай	Отандық мультфильмдердің тәрбиелік аспектілері	6189
1436.	Толкынбекова Дильназ	Киноаударма теориясы мен оның түрлері	6193
1437.	Ералханқызы Би-Фатима	Израиль-Палестина қақтығысы жағдайындағы бұқаралық ақпарат құралдарының қызметі	6194
1438.	Dildabek Gaini Ibragimova Akbota	Youtube as a second screen: the digital adaptation of kazakhstan tv channels	6198
1439.	Қожатай Аяжан	Сот журналистикасы: отандық және шетелдік тәжірибе	6202
1440.	Құрманалы Дариға Дәулетқызы	Цифрлы медиа мен дезинформацияның қоғамдық санаға әсері	6204
1441.	Марданманова Әмина	Телеертегілердің бала тәрбиесіне ықпалы	6208
1442.	Арғын Томирис Дамирқызы	Этикалық мәселелер және журналистиканың жауапкершілігі	6210

1443.	Одылова Мафтуна	Влияние цифровизации на распространение феминистского дискурса: социальные сети и онлайн-платформы	6214
1444.	Шардарбек Аружан	Фактчек жасау және оның маңызы	6219
1445.	Kussainova Adel	Image of journalists and tv hosts covering criminal topics on television	6223
1446.	Серікова Құралай	Қазақстан мен Ресей ынтымақтастығы: БАҚ перспективасына көзқарас	6229

9.8-секция

МЕДИА ЖӘНЕ БАСПА ИНДУСТРИЯСЫ: ЖАҢАНДЫҚ ТРЕНДТЕР МЕН ҰЛТТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕР

МЕДИА И ИЗДАТЕЛЬСКАЯ ИНДУСТРИЯ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ

1447.	Сансызбаев Н.Д.	Цифрлық дәуірдегі баспа: кітап шығару, оқу мәдениетін қалыптастырудағы мәселелер	6232
1448.	Сугурова Салтанат Базарбаевна	Қазақстандағы ауыл шаруашылығындағы суды үнемдеудің БАҚ-тағы көрінісі	6234
1449.	Narzullayeva Mukhayyo Iftikhor qizi Allambergenova Perkhan Kudaybergenovna	Theory and practice in journalism education	6237
1450.	Джумахметов Жігер Мейрамбекұлы	Дизайн трендтерінің эволюциясы және олардың жарнама стратегияларына ықпалы	6240
1451.	Нұрайлым Байзакеш	Қазақтілді балалар басылымдары: қалыптасу тарихы мен даму болашағы	6243
1452.	Қуанышқызы Ақниет	Медиадағы тактильді дизайн: жаңа тіл	6246
1453.	Келесова Жұлдыз Бақытжановна	О некоторых тенденциях в книгоиздании переводной Зарубежной литературы на казахском языке	6248
1454.	Маличкина Елизавета Андреевна	Перспективы цифрового книгоиздания в Казахстане	6251
1455.	Бекен Ильяс Ерғалыұлы	Верстка и дизайн важный фактор привлечения аудитории к печатным изданиям	6253

1456.	Шарапиева Рысалды	Интерактивті баспа өнімдері: заманауи білім мен медианың жаңа белесі	6257
1457.	Нургалиев Мади Еркатович	Использование ритма и звуковых эффектов	6260
1458.	Мұхитқызы Диана	Қазақ кітабының эволюциясы: көне қазақ кітаптарындағы иллюстрация (каллиграфия) өнері	6264
1459.	Амангелдина Данажан	Эпистолярлық мәтіндердің ғылымдағы орны	6269
1460.	Бейсенбай Диана	«Мазмұндама» баспасының заманауи жобалары	6272
1461.	Талғатқызы Адина	Steppe and world» баспасының аударма кітап шығарудағы іс-тәжірибесі	6275
1462.	Тулегенова Аяулым	Шетел классиктерін қазақ тіліне аудару: мәдениетаралық диалог және әдебиеттегі аударма мәселелері	6278
1463.	Какен Мейірім	Ауғанстандағы билік ауысуы және оның халықаралық медиадағы көрінісі	6281
1464.	Жанатова Асем	Қазақ әндерінің әлеуметтік медиада насихатталуы	6286
1465.	Гантумур Армангүл	«Гейткипер» теориясы және медиа манипуляция	6289
1466.	Мұқанбай Ділнәз	Қытай мен АҚШ арасындағы ақпараттық соғыс	6293
1467.	Хамзина М. А.	Взаимодействие современных издательств и социальных сетей	6296
1468.	Ермаханова Ә.Б	Влияние социальных медиа на рекламу фильмов и роль издательских платформ	6300
1469.	Қожатай Аяжан Мустафақызы	Ақпарат дәуіріндегі технологиялық соғыс - жаңа саяси құрал ретінде	6304

СЕКЦИЯ 10

ЗАҢ ҒЫЛЫМДАРЫ

Фромм діні — адамдардың қандай-да бір тобы ұстанатын және жеке адамға бағдар жүйесі мен ғибадат ету объектісін беретін кез-келген көзқарас пен іс-қимыл жүйесі. Фромм идеалдарға кез-келген қызмет пұттарға, құдайларға, әулиелерге немесе бастықтарға, тапқа, ұлтқа, партияға, табысқа, байлыққа, күшке табынатынына қарамастан, діндарлық деп атауды ұсынады. Кез-келген адам діни, ал дін барлық тарихи дәуірлерге тән.

Жалғыздықты сезіну және жалғыздық мазасыздығын жеңу қажеттілігі махаббаттың діни формасының негізін құрайды. Фромм бұл форманы махаббаттың барлық түрлерінің негізі, иеліктен шығуға көмектесетін байланыстырушы жіп деп атайды.

Фромм авторитарлық және гуманистік діндерді ажырата білді. Авторитарлық дінді идея жасайды, оған сәйкес адам оған үстемдік ететін сыртқы күшке бағынуы керек. Гуманистік дін, керісінше, адамға және оның қабілеттеріне назар аударады, жеке тұлғаны тәуелсіздікке, өз күштеріне сенуге, өзінің әлеуетін жүзеге асыруға бағыттайды; ол адамның жеке басының құндылығын, оның бақыт пен бостандыққа деген құқығын растайды. Барлық маңызды гуманистік діндердің негізгі ілімдерін бір сөйлемде тұжырымдауға болады: адамның мақсаты — оның нарциссизмін жеңу. Гуманистік дін көршісін және өзін сүю қабілетін, барлық тіршілік иелерімен ынтымақтастық сезімін дамытады.

Гуманистік діндерде Құдай — адам қол жеткізе алатын нәрсенің символы, ал авторитарлық діндерде — адамның маңызды қасиеттерінің иесі, оның үстіндегі ең жоғары күш. Қоғамда болып жатқан жағымсыз процестер фроммның пікірінше, авторитарлық діндерде қалыптасқан жағдайдың салдары. «Құдай неғұрлым кемелді болса, адам соғұрлым кемелсіз болады».

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Белик А.А. Мәдениеттану: Мәдениеттердің антропологиялық теориясы. - М.: РГГУ, 1999.
2. Фромм Э. Бостандықтан қашу: – М.: Прогресс, 1989. – 272 б.
3. Фромм Э. Сүю өнері: – М.: АСТ: АСТМОСКВА, 2010. – 220 б.
4. Фромм Э. Психоанализ дағдарысы - Спб.: Академ проект, 2000 - 215 б.
5. Фромм Эрих. Психоанализ және дін. – М.: АСТ, 2010. – 160 б.
6. Фромм Э. Психоанализ және этика. – М.: ООО «Издательство АСТ-ЛТД», 1998. – 568 б.

УДҚ 21.21.21.

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРІНДЕГІ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ РУХАНИ ЕМШІЛІКТІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ

Алибек Алия Бауыржанқызы

alia.alibekova03@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Дін психологиясы» мамандығының магистранты,
Астана, Қазақстан

Емшілік қасиет – адамның физикалық, психоэмоционалдық және рухани денсаулығына оң әсер ететін ерекше қабілет. Бұл қасиет көне заманнан бері белгілі, әртүрлі мәдениеттерде және діндерде кездеседі. Емшілер адамдардың ауруларын, жарақаттарын және рухани қиындықтарын емдеуде өздерінің табиғи дарындарына немесе арнайы оқулар мен тәжірибелерге сүйенеді. Емшілік тек медициналық көмек көрсету ғана емес, сонымен бірге адамның ішкі тепе-теңдігін, өмірінің сапасын арттыруға бағытталған. Мұндай қасиетке ие адамдар көбінесе шипалық немесе энергетикалық емдеу әдістерін қолданады, олар арқылы дененің табиғи өзін-өзі емдеу күшін белсендіруге көмектеседі.

Қазақстанның бастапқы жылдарында емшілік мәдениеті шаманизммен тығыз байланысты болды. Бақсылар немесе шамандар адамдардың рухани және физикалық ауруларын емдеу үшін арнайы ритуалдар мен ғұрыптарды орындады. Олар табиғаттың күштерімен байланыс орнатып, аурудың себебін түсінуге және оған ем көрсетуге тырысты. Бақсылардың басты міндеті – адамның рухын тыныштандыру, оның денсаулығын қалпына келтіру үшін арнайы дұғалар мен жоралғылар жасау болды.

Қазақстанның көптеген аймақтарында халықтың өзіне тән белгілі емшілері болған. Олардың қатарында жекелеген «ақсақалдар», «тәуіптер», «емші әжелер» сияқты тұлғалар болды. Олар адамдарды тек физикалық аурулардан ғана емес, рухани дағдарыстардан да емдейтін. Олар аурудың себебін тек денедегі физикалық өзгерістермен ғана емес, адамның ішкі күйі мен рухани дүниесіндегі теріс энергиялармен де байланыстыратын.

Соңғы уақытта көптеген адамдардың емшілік қабілеттері туралы ақпарат көбейіп кетті. Олар түрлі шарттармен әртүрлі мәселелерді шешуге көмектесуге дайын. Мысалы, суық тиюді емдеуден бастап, ер адамдарды отбасыға қайтаруға дейін және «емделмейтін аурулардан» айықтыруға дейін практикалар көбейіп келеді.

Және де әлеуметтік желілер біздің күнделікті өміріміздің ажырамас бөлігіне айналды. Әлеуметтік медиа платформалары адамдар арасындағы коммуникация пен ақпарат алмасуды жеңілдетіп қана қоймай, қоғамның түрлі мәселелеріне қатысты жаңа көзқарастар мен шешімдер ұсынуға маңызды рөл атқарады. Бұл өзгерістер психологиялық және рухани емшілік саласына да өз әсерін тигізіп, әлеуметтік желілерде жаңа мүмкіндіктер мен процестерді қалыптастыруға себеп болды.

Қазақстанда соңғы жылдары психологиялық кеңестер мен рухани емшілік тақырыптарына арналған парақшалар мен аккаунттардың көбейгені байқалады. Осы саладағы мамандар әлеуметтік желілер арқылы өз тәжірибелерін, кеңестерін және әдістемелерін кең аудиторияға жеткізуге мүмкіндік алды. Әлеуметтік желілер, сонымен қатар, психологиялық және рухани сауықтыруға деген сұранысты қанағаттандыруда ерекше рөл атқаруда, өйткені олар көпшілік қауымға қолжетімді әрі жылдам түрде ақпарат ұсынатын алаңға айналды.

Бұл мақалада Қазақстанның әлеуметтік желілері (TikTok, Instagram, YouTube) психологиялық және рухани емшіліктің қалыптасу процесі, оның қоғамға ықпалы және қоғамдағы пікірталастар қарастырылады. Әлеуметтік желілердегі бұл салаға қатысты пайда болған сұраныс пен қажеттіліктер, сондай-ақ осы платформалар арқылы халыққа ұсынылатын қызметтердің тиімділігі мен сапасы талданады. Әлеуметтік желілердің психологиялық және рухани емшілікті насихаттаудағы рөлі мен даму процессін саралау арқылы осы саладағы жаңа мүмкіндіктер мен қиындықтар туралы пікірлер айтылады.

Емшілік ғылыми контексте дәстүрлі фармацевтикалық препараттарды қолданбай ауруларды емдеу немесе жеңілдету үшін әртүрлі әдістер мен техникаларды пайдаланумен байланысты сала болып табылады. Ресми медицинадан айырмашылығы, ол ғылыми деректер мен клиникалық зерттеулерге негізделген болса, емшілік көбінесе балама тәсілдерді қамтиды, мысалы, халықтық емдік тәжірибелер, энергетикалық әсер ету, шөптерді пайдалану, медитация, мануалдық әдістер және басқа да дәстүрлі емес тәсілдер.

Ғылыми қауымдастық емшілікке әдетте сыни көзқараспен қарайды, өйткені көптеген емшілер қолданатын әдістердің ғылыми негіздемесі немесе тиімділігінің дәлелдері жоқ екендігін атап көрсетеді. Дегенмен, йога, массаж немесе фитотерапия сияқты кейбір әдістер ғылыми зерттеулермен қолдау табып, олардың жалпы денсаулықты жақсарту және ағзаны қолдау тұрғысынан пайдалы екендігі дәлелденген[1].

Емшілік медицинадан айырмашылығы, әдетте адамның рухани және энергетикалық құрамдас бөлігімен жұмыс істеуді қамтиды. Жалпы алғанда, бұл дәстүрлі медицинаның, психологияның және парапсихологияның қиылысында орналасқан сала болып табылады және оның тиімділігін дәлелдеу немесе теріске шығару үшін тереңірек ғылыми зерттеуді қажет етеді.

Әлеуметтік желілерде емшіліктің қалыптасуы. *TikTok* желісінде емшілік – бұл соңғы уақытта танымал болған феномен, онда көптеген адамдар әртүрлі емшілік әдістері мен

техникаларын көрсетіп, кеңестер беріп немесе арнайы сессиялар өткізеді. Бұл құбылыс әсіресе альтернативті медицина мен рухани практикаларға қызығушылық танытқан қолданушылар арасында кең таралған. TikTok-тың қысқа форматтағы видеолары мен оңай қолжетімділігі емшілер мен парамедициналық мамандарға өз білімдері мен тәжірибелерін бөлісу үшін үлкен алаң ұсынады. Және де тікелей эфирлерде (стрим) отырады. TikTok желісінде таро карталарын қолдану, түрлі ритуалдар мен пал ашу әдістері, дуа шешу, қорғасынмен тазалау, 7 чакраны ашу сияқты эзотерикалық және парапсихологиялық тәжірибелерді ұсынатын видеороликтер мен онлайн ақылы тікелей эфирлер кеңінен таралуда[2]. TikTok-тағы эзотерикалық тәжірибелердің коммерциализациясы да артып келеді. Көптеген контент жасаушылар өздерінің қызметтерін ақылы онлайн тікелей эфирлер арқылы ұсынады [3].

Instagram желісінде қазіргі таңда емшілер түрлі аккаунттар ашып, өздерінің қызметтерін насихаттап, контенттерін жоғары деңгейде жүргізуде. Олар халық арасында кеңінен танымал болуды мақсат етіп, түрлі тақырыптарда ақпарат беріп, адам денсаулығы мен психологиялық жағдайын жақсартуға бағытталған кеңестерін ұсынуда. Емшілердің көпшілігі әртүрлі табиғи емдеу әдістерін, дәстүрлі медицина мен психологиялық кеңестерді қолдана отырып, өздерін ерекшелейді.

Сонымен қатар, қазіргі таңда емшілерді оқытатын арнайы курстар да бар. Мысалы Айнұр Әбдірәсілқызының «мен – емшімін» кәсіби курсы атасақ болады. Өзін инстаграм парақшасында Халықаралық дәрежедегі емші-парапсихолог, кәсіби коуч ретінде таныстырады. Курс құрамында:

- Кәсіби білім
- Тәжуид курсы
- Массаж курсы
- Жеке кеңес
- Сертификаттар
- Куәлік
- Ақпараттық қолдау [4].

Бұл курстарда болашақ емшілерге адамның ағзасын дұрыс түсіну, табиғи емдеу әдістерін қолдану, тұтынушылармен дұрыс қарым-қатынас орнату секілді дағдылар үйретіледі. Мұндай курстар емшілердің кәсіби деңгейін арттырып, олардың әлеуметтік желілердегі беделін нығайтуға мүмкіндік береді.

Тағы да Жанат Бакытты атасақ болады, өз парақшасында энергетикалық білімдерімен бөліседі, және өзінің «ЖобаХ» атты жобасына шақырады. Жобаға 30 мыңға жуық адам қатысып жатыр деп мәлімдеді. Жоба құрамы:

- Физикалық дене
- Эфирлі дене
- Астрал дене
- Ментал денеде тазарту жүреді [5].

Және терапияда Ата-бабаңыз толық келеді. «Родоваякарманы» сіз тазалайсыз және адамдардың қасиеттері ашылып, бүкіл өлшемге есік ашылады делінген инстаграм парақшасында.

Әрине, Instagram-да өз қызметін көрсетіп жүрген емшілердің жұмысын кейде тексеру және оның сапасына кепілдік беру мәселелері туындауы мүмкін. Осы себепті, кәсіби емшілер мен мамандардың арақатынасы, қоғамға деген жауапкершілігі аса маңызды болар еді.

Youtube желісінде қазіргі таңда көптеген емшілер өздерінің жеке каналдарын ашып, түрлі емдеу тәсілдерін, сеанстарын, тіпті халықтық медицина әдістерін түсіндіретін видеолар жариялап отыр. Атап айтқанда, аты шулы Ұлықбек Смановтың ютуб желісінде парақшасы бар. Парақшада әр сеанстарын салып отырған, және видео басында өзінің жүлделерін көрсетіп, мақтау қағаздарымен таныстырып шығады. Ал сеанс барысында Құран оқу жүйесімен басталып, зікір салдырып адамдарды трансқа түсіреді. Тіпті десең зікірмен қоса қазақтың ұлттық әндерін айтып гипноз секілді жүргізіле бастайды. Сеанс соңында адамдардың сеанстан алған әсерлерімен бөлісе бастайды [6].

Бұл каналдар өз көрермендеріне емшілердің тәжірибелерімен бөлісуге және олардың кәсіби біліктіліктерін көрсетуге мүмкіндік береді. Кейбір емшілер нақты мәселелер бойынша сұрақтар қойып, жауаптар беріп, көрермендермен тікелей байланыс орнатып, кеңес береді. Сондай-ақ, олар әртүрлі табиғи емдеу әдістері мен терапевтік тәсілдер туралы айтып, адамдарды рухани және физикалық жағынан сауықтыруды мақсат етеді.

Қазіргі уақытта көптеген «Астарлы ақиқат», «Көреміз» секілді танымал телевизиялық бағдарламалар емшілерді арнайы шақырып, олардың пікірлерін тыңдап, болжауларын сұрайды. Бұл бағдарламаларда емшілер түрлі қоғамдағы және жеке өмірдегі мәселелер туралы ой-пікірлерін ортаға салады, адамдардың денсаулығы мен жалпы әл-ауқаты туралы кеңестер береді. Көп жағдайда емшілердің пікірлері қоғамдық оқиғалар мен жағдайларға қатысты болжамдармен ұштасып жатады. Мұндай бағдарламалар көрермендерге жаңа көзқарас ұсынып, халық арасында емшілердің қызметіне қызығушылықты арттырады [7].

Сонымен қатар, арнайы емшілерге арналған бағдарламалар да көбейіп келеді. Жоғарыда атап кеткен Ұлықбек Сманов «Көреміз» бағдарламасына «Асыранды балаларды азаптаған емші» тақырыбында қозғалды. Емшінің заңсыз 6 баланы асырап алғандығы және оларды ит мысықтың етімен ас ішкендігі, қараусыз қалғандығы жайында жүреді.

Және дәл сол бағдарламада «Ерсіз емші» атты Фатима Қабылға арналған бағдарлама шықты. Бағдарламада Фатима өзінің емшілік қабілетін атасының мұра ретінде келгендігін және үйленбеу керектігін бұйырғаны айтады. Және шоуда емші мен психотерапевттің диспуты ашық түрінде көрінген [8].

Бұл бағдарламалар емшілердің жеке тәжірибелері мен әдістерін көрсету, олардың жұмысын насихаттау мақсатында ұйымдастырылады. Олар өз кезегінде, емшілердің кәсіби деңгейін арттырып, қоғамда сенімділік қалыптастыруға ықпал етеді. Алайда, бұл бағдарламаларда әртүрлі көзқарастар мен тәсілдер болуы мүмкін, сондықтан оларды дұрыс түсініп, тексеріп пайдалану маңызды.

Қазақстанның әлеуметтік желілеріндегі психологиялық және рухани емшіліктің қалыптасуы соңғы жылдары айтарлықтай белсенділік танытты. Бұл үрдіс әсіресе Instagram, Youtube және басқа да платформаларда көрініс табуда. Әлеуметтік желілер емшілер мен психология саласындағы мамандарға өздерінің қызметтерін кең аудиторияға ұсынуға, тәжірибелерімен бөлісуге және адамдардың түрлі мәселелеріне жауап беруге мүмкіндік берді.

Әлеуметтік желілердегі психологиялық және рухани емшіліктің дамуы халықтың арасында өзін-өзі дамыту, психологиялық сауықтыру, денсаулықты жақсарту сияқты мәселелердің маңыздылығын арттырды. Сонымен қатар, осындай платформалар арқылы адамдар емшілер мен психотерапевтерден көмек алып, өздерінің ішкі күйзелістерін жеңуге тырысуда. Әлеуметтік желілерде жарияланған ақпараттар мен кеңестер көпшіліктің санасында сенім мен үміт ұялатады, сонымен қатар емшілердің қызметін танымал етеді.

Алайда, бұл салада кемшіліктер де жоқ емес. Кейбір мамандар мен емшілердің әдістерінің ғылыми негізі болмауы немесе тексерілмеуі мүмкін, бұл халық арасында шатасушылық тудыруы мүмкін. Сондықтан, әлеуметтік желілерде психологиялық және рухани емшілік саласында ақпаратты таңдау кезінде абай болу қажет. Кәсіби мамандар мен сенімді көздерден кеңес алу өте маңызды.

Қазақстандағы емшіліктің медиадағы заңсыздануы орнап келеді. Әсіресе, дәстүрлі емшілік қызметінің заңсыз деп танылуы, өйткені олар бұл қызметтерді кейбірі шынайы емес өз мүддесі үшін пайдалануы мүмкін. Көптеген емшілер мен бақылар өздерінің қызметтерін халыққа ұсынып, табиғи және рухани емдеу әдістерін қолданатын болса да, этика талаптарына сай келмейтін әдістер мен практикаларды қолдану оларды заңды жауапкершілікке тартып, қылмыстық немесе әкімшілік айыптауларға әкеледі. Алайда емшілердің энергетикалық күшінен қорқу немесе олардың қызметтерінің заңсыздығына байланысты көптеген әкімшілік қылмыстар жасырын түрде қалып отыр. Медиа арқылы таралатын түрлі емдік ұсыныстар мен ритуалдар, әсіресе, әлеуметтік желілерде танымал болғаннан кейін, оларды бақылау қиынға соғуда. Заңсыз емшілердің көпшілігі интернетте өз қызметтерін жарнамалап, адамдарды

арандату немесе қате ақпарат беру арқылы қиындықтарға әкелді. Бұның нәтижесінде, кейбір адамдар өз денсаулығы мен өмірін қауіпке тігіп, жалған немесе тиімсіз емдеу әдістеріне сеніп қалуы мүмкін. Сонымен қатар, мұндай жағдайлар халықтың сенімсіздігін туғызып, психологиялық әсерлерге алып келуі мүмкін.

Қоғамға осындай қызметтердің жауапкершілігі мен қауіпсіздігін түсіндіру, заңды ережелерді сақтау және дұрыс ақпарат беру аса маңызды болып табылады. Сонымен қатар, дәстүрлі емшілікті бақылауға алу және оған қатысты нақты заңнамаларды әзірлеу арқылы адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету керек.

Қазақстандағы әлеуметтік желілерде психологиялық және рухани емшіліктің қалыптасуы бұл салаға деген сұраныстың өскенін көрсетеді. Бұл процесс қоғамның денсаулыққа, рухани тыныштыққа және өзін-өзі дамытуға деген назарын арттырып, мамандарға жаңа мүмкіндіктер ұсынуда. Алайда, бұл салада сапаны бақылау мен кәсібилік мәселелеріне көңіл бөлу маңызды.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. И. Ваганов. Уровни целительства.// Статьи о эмпатии и энергетической психологии [Электрондық ресурс]. Режим доступа: <https://xn--80aqqmq6dta.com/urovni-celitelstva> (қолданыстағы күні: 02/12/2023).
2. Режим доступа: [/@taro_narcissarhttps://vm.tiktok.com/ZMBXWt4J2/](https://vm.tiktok.com/ZMBXWt4J2/) [Электрондық ресурс]. (қолданыстағы күні: 23.03.2025).
3. Режим доступа: <https://vm.tiktok.com/ZMBX7F6jX/> [Электрондық ресурс]. (қолданыстағы күні: 23.03.2025).
4. Режим доступа: [/@barbie_motivator https://vm.tiktok.com/ZMBX7RSyj/](https://vm.tiktok.com/ZMBX7RSyj/) [Электрондық ресурс]. (қолданыстағы күні: 23.03.2025).
5. Режим доступа: Айнұр Әбдірәсілқызы https://www.instagram.com/ainur_abdirasilkyzy?igsh=MW= [Электрондық ресурс]. (қолданыстағы күні: 23.03.2025).
6. Режим доступа: Жанат Бақыт https://www.instagram.com/zhanat_bakyt?igsh=NHNTbnM1b2lzOTI1 [Электрондық ресурс]. (қолданыстағы күні: 23.03.2025).
7. Режим доступа: Ерсіз емші / KOREMIZ <https://youtu.be/DYPRlHbEhis?si=exxdOS-EMXR1ippEo> [Электрондық ресурс]. (қолданыстағы күні: 23.03.2025).
8. Режим доступа: АСЫРАҢДЫ БАЛАЛАРДЫ АЗАПТАҒАН ЕМШІ/ KOREMIZ <https://youtu.be/IDqllmG3ZdU?si=-EbvSZbTML22t2ngp> [Электрондық ресурс]. (қолданыстағы күні: 23.03.2025).

УДК 21.15.69

НЕОЯЗЫЧЕСТВО В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ: ФОРМЫ, ВИДЫ ВОЗРОЖДЕНИЯ

Албагачиева Луиза Багаудиновна

tatyana_ezhkova@icloud.com

Студент 2 курса специальности «Религиоведение», кафедра религиоведения
ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан
Научный руководитель – С.Б. Алимкулова

В данной статье изучается неоязычество, представляющее собой возрождение древних религиозных традиций в современных условиях. Рост интереса к неоязычеству в 21 веке является частью более широкого процесса развития новых религиозных движений (НРД). В постсоветском пространстве активное распространение неоязычества началось в конце 1970-х